

A 1790/välfärd

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Jäsenehdotus pohjoismaisen yksityisoikeudellisen yhteistyön lujittamisesta

Jäsenehdotus

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne perustavat yhteisen pohjoismaisen säädöstietokannan.

että ne ryhtyvät uudelleen tekemään pohjoismaista yksityisoikeudellista lainsäädäntöyhteistyötä ja pyrkivät sitä kautta yhdenmukaistamaan lainsäädäntöä alueilla, joille syntyy rajaesteitä.

että ne takaavat riittävästi resursseja maiden välisen lainsäädäntöyhteistyön turvaamiseen ministeriötasolla.

Taustaa

”Pohjolan tulee olla maailman integroitunein alue”. Näin julistivat viiden Pohjoismaan pääministerit 27. syyskuuta 2016 yhteisessä julkilausumassaan. Pohjoismaat ja itsehallintoalueet ovat paljolti saavuttaneet kunnianhimoiset tavoitteet. Vuonna 1872 pidettiin ensimmäinen pohjoismainen lakimieskokous, joka käynnisti ja vakioinnutti laajan lainsäädäntöyhteistyön. Pohjoismaisen oikeusyhteisön perusta luotiin siis jo kauan ennen Euroopassa raivonneita maailmansotia ja ideaa Euroopan yhdenytymisestä.

Tuolloisten kaukokatseisten yksityisoikeudellisten ponnistelujen tuloksena niin yksityishenkilöt kuin yhteisötkin ovat lähes sadan vuoden ajan voineet yhtäläisin pohjoismaisin ehdoin perustaa Pohjoismaissa osakeyhtiöitä, solmia sopimuksia, käydä kauppaa, periä velkoja, vaatia vahingonkorvauksia, suojella immateriaalioikeuksia, hankkia lapsia, mennä naimisiin ja erota. Toiseen maahan on voinut muuttaa ja rajat ylittävää toimintaa on voinut harjoittaa varmana siitä, että mahdolliset eteen tulevat ongelmat voidaan ratkaista samojen pohjoismaisten oikeusperiaatteiden ja yhtäläisen käytännön pohjalta. Kun nykyisenlainen pohjoismainen yhteistyö vakiinnutettiin vuonna 1962 Helsingin sopimuksella, olikin luontevaa kirjoittaa sopimuksen neljäs artikla seuraavaan muotoon: ”Sopimuspuolten on jatkettava lakiyhteistyötä mahdollisimman suuren yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi yksityisoikeuden alalla.”

Sekä Pohjoismaiden neuvosto että Pohjoismaiden ministerineuvosto ovat sittemmin kehittyneet vahvoiksi laitoksiksi suhteessa oikeusministeriöiden väliseen höllempään yhteistyöhön, joka 1900-luvun alussa loi perustan yksityisoikeudelliselle yhteistyölle. Tätä taustaa vasten on merkillistä, että tämän alan pohjoismainen kehitys on pikemminkin pysähtynyt kuin vauhdittunut Helsingin sopimuksen ja sen vanavedessä perustettujen pohjoismaisten laitosten jälkeen.

Pohjoismaiden erilaiset kytkökset EY:hyn, Etaan ja EU:hun saivat alkunsa vuonna 1972 ja jatkuivat sen jälkeen eri tavoin ja eri tahtiin. Sen myötä yhtenäistämistyön painopiste siirtyi pian Pohjoismaiden pääkaupungeista Brysseliin ja Strasbourgisiin. EU:n kehityksen ja yhä laajempien lainsäädäntövaltuuksien myötä pohjoismainen harmonisointi kohtaa aina vain suurempia haasteita. Kun yhä epäajanmukaisempaa pohjoismaista lainsäädäntöä päivitetään sekä EU-lainsäädännön vaatimusten vuoksi että muista syistä, pohjoismainen yksityisoikeudellinen yhdentymisen vesittyy pitemmän päälle, ja pohjoismaisesta yhtenäisyydestä tulee kansalaisten näkökulmasta nopeasti taas tilkkutäkki.

Keskiryhmä pitää hyvänä Pohjoismaiden ministerineuvoston keväällä 2017 tekemää päätöstä selvittää mahdollisuudet pohjoismaisen lainsäädäntöyhteistyön lujittamiseen. Selvitystehtävä annettiin Inge Lorange Backerille, joka esitti tammikuussa 2018 raporttinsa *Vahvempaa pohjoismaista oikeusyhteistyötä. Haasteita ja mahdollisuuksia* (ANP 2018:727). Selvitys osoittaa, että pohjoismaisen lainsäädäntöyhteistyön jatkaminen pitää sisällään suuria mahdollisuuksia useilla oikeuden aloilla ja että Backerin päätelmiä on syytä priorisoida poliittisesti. On myös aiheellista viitata yhteistyöministerien syyskuiseen päätökseen, jonka mukaan maiden tulee informoida toisiaan ennen uusien tai tarkistettujen lakien täytäntöönpanoa. Maiden tulee myös ottaa huomioon toistensa lainsäädäntö ja määräykset kehittäessään kansallista lainsäädäntöä ja pyrkiä yhteistyöhön EU-säädösten täytäntöönpanossa.

Keskiryhmä tähdentää tässä yhteydessä yksityisoikeudellisen lainsäädäntötyön merkitystä. Haluamme, että eri lait laaditaan yhteistyössä, niin että lakiteksti ja esityöt ovat yhteiset. EU ei ole voittamaton este tällaiselle yhteistyölle. Kuluttajanoikeuksia lukuun ottamatta EU:ssa on hyvin vähän yksityisoikeudellista lainsäädäntöä. Se vähä, mikä on, tulee useimmiten direktiiveinä, jotka sallivat runsaasti liikkumatilaa kansallisessa täytäntöönpanossa.

Ensimmäisenä toimenpiteenä tulee olla eri pohjoismaisten säädöstietokantojen avaaminen yhteiseksi tietokannaksi, joka sisältää oikeudellista aineistoa. Tietokannan tulee olla kaikkien pohjoismaisten yliopistojen vapaasti käytettävissä.

Keskiryhmän mielestä maailman integroitunein alue ansaitsee maailman integroituneimman yksityisoikeuden. Pohjoismaiset sopimuslait syntyivät yhteisten ponnistelujen tuloksena sata vuotta sitten vuosina 1915–1920. Keskiryhmän mielestä juhlavuosi olisi symbolisesti oivallinen ajankohta antaa pohjoismaiselle oikeudelliselle yhtenäisyydelle edellytykset uuteen yhdenmukaiseen kehitykseen.

Nuuk 27. syyskuuta 2018

<i>Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl)</i>	<i>Ketil Kjenseth (V)</i>
<i>Anna-Maja Henriksson (r.)</i>	<i>Krista Mikkonen (vihr.)</i>
<i>Antti Kurvinen (kesk.)</i>	<i>Lars Tysklind (L)</i>
<i>Arto Pirttilahti (kesk.)</i>	<i>Matti Vanhanen (kesk.)</i>
<i>Axel Jonsson (ÅF)</i>	<i>Mikael Staffas (Lib)</i>
<i>Eva Biaudet (r.)</i>	<i>Peter Östman (kd.)</i>
<i>Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)</i>	<i>Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)</i>
<i>Hanna Halmeenpää (vihr.)</i>	<i>Staffan Danielsson (C)</i>
<i>Heidi Greni (Sp)</i>	<i>Stina Bergström (MP)</i>
<i>Jenis av Rana (Mfl.)</i>	<i>Tore Storehaug (KrF)</i>
<i>Johanna Karimäki (vihr.)</i>	<i>Willfred Nordlund (Sp)</i>
<i>Katri Kulmuni (kesk.)</i>	